

Tjänsteskrivelse - Stärkt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden

Sammanfattning av ärendet

Regeringen har lämnat förslag på tillägg till nya socialtjänstlagen avseende ett stärkt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden. Tillägget handlar om att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet samt att socialnämnden ska arbeta aktivt för att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga.

Utöver det har en utredning lämnats över till regeringen som föreslår en helt ny lag som innefattar att förebygga och förhindra att barn och unga involveras i kriminalitet.

Ärende

1. Information om tillägg till nya socialtjänstlagen avseende ett stärkt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden.
2. Information om utredning avseende förslag på en helt ny lag för att förebygga och förhindra att barn och unga involveras i kriminalitet.

Information om tillägg till nya socialtjänstlagen avseende ett stärkt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden

Bakgrund: Brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem som påverkar såväl enskilda som samhället i stort. På senare tid har den grova brottsligheten med koppling till kriminella nätverk ökat. Nätverken har kommit att aktivt utnyttja och rekrytera allt yngre barn och unga. Brottsförebyggande åtgärder syftar till att motverka att brott begås.

Regeringen föreslår att den nya socialtjänstlagen ska tydliggöra att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet. Regeringen föreslår också att den nya socialtjänstlagen ska tydliggöra att socialnämnden ska arbeta aktivt för att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga.

Lagförslagen kompletterar de förslag som lämnas i lagrådsremissen avseende den nya socialtjänstlagen vilken föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem som påverkar såväl enskilda som samhället i stort. På senare tid har den grova brottsligheten med koppling till kriminella nätverk ökat. Nätverken har kommit att aktivt utnyttja och rekrytera allt yngre barn och unga. Brottsförebyggande åtgärder syftar till att motverka att brott begås. De många faktorer som påverkar människors benägenhet att begå brott gör att arbetet spänner över en mängd områden och kan omfatta åtgärder av varierande

slag. Det är ett tvärsektorielt verksamhetsfält där socialtjänsten med kunskap om sociala problem är en central aktör. Det gäller dels i förhållande till individer och grupper av individer, dels på ett övergripande plan i samhällsplaneringen och i kommunens brottsförebyggande arbete.

Regeringen anser att det bör tydliggöras i den nya socialtjänstlagen att socialnämnden ska förebygga och motverka brottslighet och att socialnämnden har en viktig roll i det förebyggande, inklusive det brottsförebyggande arbetet.

I förslaget till ny socialtjänstlag föreslås att ett av de övergripande målen för socialtjänsten ska vara att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig, att kommunens ansvar för planering av insatser ska utvidgas till att omfatta hela socialtjänstens verksamhetsområde och att kommunen särskilt ska väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser vid planeringen. Enligt regeringen bör det därför införas en uttrycklig bestämmelse i den nya socialtjänstlagen om att socialtjänsten ska förebygga och motverka brottslighet. Syftet är att komplettera socialtjänstens allmänt preventiva arbete med ett tydligt brottsförebyggande arbete där särskilda brottsförebyggande och återfallsförebyggande insatser används. Genom att tydliggöra socialnämndens ansvar att arbeta brottsförebyggande utöver det mer breda förebyggande arbetet, som spänner över flera områden, ges verksamheten också en tydligare riktning. Regeringen menar att det är viktigt att socialnämnden flyttar fram positionerna och prioriterar det brottsförebyggande arbetet ytterligare. Insatser behöver sättas in i ett tidigt skede, innan problem har vuxit sig för stora och särskilda brottsförebyggande och återfallsförebyggande insatser behöver användas i större utsträckning än i dag. Inriktningen på arbetet bör kunna anpassas efter lokala behov och ge förutsättningar för flexibilitet, eftersom brottsligheten och samhällsutmaningar kopplad till den kan ändras över tid och skilja sig åt.

Regeringen tillsätter ytterligare medel till kommunerna avseende det utökade brottsförebyggande ansvaret.

Information om utredning avseende förslag på en helt ny lag för att förebygga och förhindra att barn och unga involveras i kriminalitet

LIV- Lagen om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas. Lagförslaget ger socialtjänsten andra, och mer kraftfulla, verktyg i att kunna påverka och förhindra ungdomsbrottslighet.

Bakgrund: Utredningen har haft i uppdrag att utreda, analysera och lämna förslag på en ordning som innebär att socialnämnder i ett tidigt skede ska kunna stödja och skydda barn och unga och därmed bryta en negativ utveckling när vårdnadshavarna, barnet eller den unge inte samtycker till insatser i öppna former. Det övergripande målet, att bryta en negativ utveckling, innefattar att förebygga och förhindra att barn och unga involveras i kriminalitet.

I uppdraget har huvudsakligen ingått att föreslå en ordning som innebär att socialnämnder ska kunna besluta om öppna insatser till vårdnadshavare utan att vårdnadshavare har samtyckt till att ta emot insatserna. Utredningen har bland annat också haft i uppdrag att föreslå en ordning som innebär att socialnämnder ska kunna ställa krav på vårdnadshavare att vidta vissa åtgärder.

Datum   Diariennr.
2024-12-19   SON 24-215

En relativt stor andel vårdnadshavare motsätter sig i dag det stöd som erbjuds av socialnämnder trots att en socialnämnd har bedömt att de har behov av stöd. Mot denna bakgrund lämnar utredningen förslag som innebär att socialnämnder under vissa närmare angivna förutsättningar ska kunna besluta att vårdnadshavare ska delta i insatser i öppna former trots att de inte samtycker till det. Det kan handla om att den unge ska följa en eller flera särskilda föreskrifter. De särskilda föreskrifterna kan handla om den unges skolgång, fritidsaktiviteter, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet, skyldighet att iaktta nykterhet och drogfrihet och skyldighet att under vissa tider uppehålla sig i bostaden. Det kan också handla om beslut att en vårdnadshavare ska delta i en nödvändig insats i öppna former som har fattats med stöd av LIV. Det kan handla frågor som rör vårdnadshavarens skyldigheter i fråga om den dagliga omsorgen om barnet. Det kan t.ex. handla om att vårdnadshavaren ska delta i föräldramöten på barnets skola, hjälpa barnet att komma iväg till en fritidsaktivitet eller att upprätthålla vissa rutiner i vardagen. Vad som ryms inom den dagliga omsorgen om barnet får avgöras i varje enskilt fall.

Förslag på kontroll av ovanstående kan exempelvis handla om elektronisk fotboja, drogtest och viten till vårdnadshavare.

Förslag till beslut

Socialnämnden lägger informationen till handlingarna.

LEKEBERGS KOMMUN

Maria Engdahl
Förvaltningschef

Marielle Fältström
Handläggare